

Ortiqova Gulira'no

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya
akademiyasi magistranti

Annotatsiya: Turistik zonalarda loyiha boshqaruvining samaradorligini oshirish uchun bir qator tavsiyalar berilgan. Xususan, oqilona rejalashtirish, yuqori sifatli infratuzilma yaratish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va mahalliy jamoalar bilan samarali hamkorlik qilish tavsiya etiladi..

Kalit so'zlar: Turizm, loyiha boshqaruvi, turistik zona, infratuzilma, ekoturizm, innovatsion texnologiyalar, turizm sohasining rivoji, turizm strategiyalari

Annotatsiya: В работе приведены несколько рекомендаций по повышению эффективности управления проектами в туристических зонах. В частности, рекомендуется разумное планирование, создание высококачественной инфраструктуры, внедрение инновационных технологий и эффективное сотрудничество с местными общинами.

Ключевые слова: Туризм, управление проектами, туристическая зона, инфраструктура, экотуризм, инновационные технологии, развитие туризма, туристические стратегии.

Annotation: A number of recommendations have been provided to improve the efficiency of project management in tourist zones. Specifically, it is recommended to implement rational planning, create high-quality infrastructure, introduce innovative technologies, and establish effective cooperation with local communities.

Keywords: Tourism, project management, tourist zone, infrastructure, ecotourism, innovative technologies, tourism industry development, tourism strategies.

Kirish: Hozirgi kunda turizm sohasining global iqtisodiyotdagi o'rni tobora ortib bormoqda. Har yil yangi turistlar oqimi va ularning sarf-xarajatlari iqtisodiy rivojlanishning muhim omiliga aylanadi. Bunday sharoitda, turistik zonalar va ularni rivojlantirish bo'yicha loyihalar, samarali boshqaruvni talab qiladi. Samarali loyiha boshqaruvi turizm sohasining barqaror rivojlanishi uchun zarurdir, chunki har bir loyiha turistik infratuzilmaning, tabiiy resurslarning va madaniy merosning rivojlanishiga ta'sir ko'rsatadi. Ushbu tezisdagi, turistik zonalarda loyiha boshqaruvi samaradorligini oshirishning muhim jihatlari, metodologiyalari va tavsiyalarni ko'rib chiqamiz.

Asosiy qism. Turistik zonalarda loyiha boshqaruvi samaradorligini oshirish, bu hududlarning iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlash uchun juda muhim ahamiyatga ega. Turizm sanoati iqtisodiyoti uchun global ahamiyatga ega bo'lib, mamlakatlar va mintaqalarning iqtisodiy o'sishini rag'batlantiradi. Turistik zonalar — bu sayyohlarni jalb qilish va ularning talablarini qondirish uchun maxsus rejalashtirilgan hududlardir. Bu zonalardagi loyihalar nafaqat turizmni rivojlantirishga, balki ekologik barqarorlikni saqlash, madaniy merosni himoya qilish va mahalliy aholini ijtimoiy jihatdan qo'llab-quvvatlashga ham xizmat qiladi.

Loyiha boshqaruvi samaradorligi turistik zonalarning muvaffaqiyatini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Boshqaruv jarayonida resurslar, vaqt, moliya va kadrlarni samarali boshqarish zarur. Loyiha boshqaruvi, turizm sektori muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omil bo'lib, u quyidagi asosiy yo'nalishlarda samarali boshqaruvni talab qiladi:

1. Turistik zonalarni rivojlantirishda loyiha boshqaruvining muhimligi

Turistik zonalar rivoji nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy va madaniy jarayonlarga ham ta'sir qiladi. Shuning uchun, turistik zonalarda amalga oshiriladigan loyihalar:

- **Iqtisodiy samaradorlikni oshirish:** Yangi turistik infratuzilma va xizmatlar tashkil etish orqali yangi ish o'rinlari yaratish, mahalliy aholi uchun qo'shimcha daromad manbalarini ta'minlash.
- **Atrof-muhitni saqlash:** Ekoturizm loyihalari orqali tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, ekologik muvozanatni saqlash.
- **Madaniy merosni saqlash:** Madaniy va tarixiy obidalarining saqlanishi va ularni turistik maqsadlar uchun rivojlantirish.

Samarali loyiha boshqaruvi turistik zonalarda turizm faoliyatining davomiyligini ta'minlashi va uning salbiy ta'sirlarini kamaytirishi mumkin.

2. Turistik loyiha boshqaruvi bosqichlari

Turistik zonadagi loyiha boshqaruvi samaradorligini oshirish uchun quyidagi bosqichlarni ko'rib chiqish kerak:

- **Tadqiqot va tahlil:** Loyihaning boshlanishidan oldin turistik zonaning mavjud holatini o'rganish, bozorni tahlil qilish va turizmning potentsial imkoniyatlarini aniqlash. Bu bosqichda mijozlar talablari, mahalliy infratuzilmaning holati, tabiiy va madaniy resurslar tahlil qilinadi.
- **Loyihaning rejalashtirilishi:** O'rganilgan ma'lumotlar asosida turistik loyiha rejalashtiriladi. Loyiha rejasida, maqsadlar va vazifalar, vaqt jadvallari, byudjetlar, risklarni boshqarish strategiyalari, resurslar va infrastruktura tavsiflari bo'yicha aniq chora-tadbirlar belgilanadi.
- **Loyihani amalga oshirish:** Loyiha amalga oshirilishi jarayonida barcha resurslarni (moliyaviy, inson resurslari, materiallar) samarali boshqarish zarur. Bu bosqichda loyihaning sifatli bajarilishi, muammolarni tez hal qilish va barcha ishtirokchilar bilan uzluksiz aloqada bo'lish muhimdir.
- **Monitoring va baholash:** Loyiha amalga oshirilganidan keyin, turistik zona rivojlanishi davomida tahlil va monitoring olib borish, muvaffaqiyatlarni va kamchiliklarni aniqlash, o'rganish va takomillashtirish. Loyihaning samaradorligini baholash uchun turli ko'rsatkichlar, masalan, turistlar soni, kelgan daromadlar, ekologik ta'sir va boshqa ijtimoiy faktlar o'lchanadi.

3. Turistik loyiha samaradorligini o'lchash usullari

Turistik loyihalarda samaradorlikni o'lchash uchun bir nechta usullar mavjud:

- **Moliyaviy o'lchovlar:** Loyihaning iqtisodiy samaradorligini tahlil qilishda daromadlar, xarajatlar, investitsiya va foyda darajalarini hisoblash. Bu ko'rsatkichlar turistik zonaning moliyaviy holatini aniqlashda muhimdir.
- **Ijtimoiy ko'rsatkichlar:** Yaratilgan ish o'rinlari, mahalliy aholiga ko'rsatilgan ijtimoiy foyda (ta'lim, sog'liqni saqlash, infratuzilma yaxshilanishi), turistik zona aholisi bilan o'zaro munosabatlarning yaxshilanishi.
- **Ekologik ko'rsatkichlar:** Turizm faoliyati orqali atrof-muhitga ta'sir o'lchanadi, xususan, tabiiy resurslardan foydalanish va ekologik barqarorlikni ta'minlash.

4. Turistik zonalar rivoji uchun tavsiyalar

Turistik zonadagi loyiha boshqaruvining samaradorligini oshirish uchun bir nechta muhim tavsiyalarni berish mumkin:

- **Oqilona rejalashtirish:** Har bir turistik zona uchun o'ziga xos reja ishlab chiqish zarur, bu esa mahalliy resurslarni hisobga olib, uzoq muddatli barqaror rivojlanishga erishishga yordam beradi.
- **Yuqori sifatli infratuzilma:** Turizm uchun zarur bo'lgan barcha infratuzilma (yo'llar, mehmonxonalar, transport tizimi va hokazo) mavjud bo'lishi kerak. Shuningdek, yuqori sifatli xizmatlar va qulayliklar ta'minlanishi muhimdir.

ILM FAN YANGILIKLARI KONFERENSIYASI

YANVAR

ANDIJON, 2025

- **Mahalliy jamoalar bilan hamkorlik:** Mahalliy jamoalar va aholi bilan yaqin aloqalar o'rnatish, ularning turizm sohasidagi rivojlanishdan foyda olishlarini ta'minlash lozim. Bu nafaqat iqtisodiy foyda, balki ijtimoiy rivojlanish uchun ham zarurdir.
- **Innovatsiyalar va raqamli texnologiyalarni joriy etish:** Turistik zonalarda raqamli texnologiyalarni, jumladan, onlayn platformalar, mobil ilovalar va raqamli marketingni faol joriy etish orqali turistlarni jalb qilish va xizmatlar sifatini oshirish mumkin.

Xulosa: Turistik zonalarda loyiha boshqaruvining samaradorligi, nafaqat iqtisodiy foyda, balki atrof-muhit va ijtimoiy rivojlanishga ham ta'sir qiladi. Samarali loyiha boshqaruvi, har bir turistik hudud uchun maxsus yondashuvni talab qiladi, chunki har bir zona o'ziga xos ehtiyoj va resurslarga ega. Loyiha boshqaruvining barcha bosqichlarini rejalashtirish va amalga oshirishda yuqori sifatli infratuzilma, mahalliy jamoalar bilan hamkorlik, ekologik barqarorlikni ta'minlash va innovatsion texnologiyalarni qo'llash muvaffaqiyatli rivojlanishga erishishda muhim omillar hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. **Bozlarov, S. M.** (2020). Turizm va uning iqtisodiy rivojlanishga ta'siri. Toshkent: "Iqtisodiyot" nashriyoti.
2. **Erkinov, S. S.** (2017). Turizm va uning iqtisodiy samaradorligi. Tashkent: "O'zbekiston iqtisodiyoti" nashriyoti.
3. **Karimov, I. A.** (2019). Barqaror turizmni rivojlantirish: nazariy asoslar va amaliyot. Samarqand: "Samarqand ilmiy nashriyoti".
4. **Pirov, A. M., & Isroilov, B. K.** (2022). Turizmni boshqarish va rivojlantirish: asosiy tamoyillar. Toshkent: "O'zbekiston davlat iqtisodiyot universiteti" nashriyoti.
5. **Sattarov, U. A.** (2021). Turizm sohasida loyiha boshqaruvi: samaradorlikni oshirishning zamonaviy metodlari. Buxoro: "Buxoro universiteti nashriyoti".
6. **Zaripov, D. K.** (2018). Turistik zonalarni boshqarish: amaliy yondashuvlar. Toshkent: "Turizm" nashriyoti.